

lást talán már nem is keresett, általatok enyhül. Nem csoda, ha bennetek van legtöbb bizalmunk.

Ti, kik már eddig annyit jót műveltek, segítetek a szegény anyának, a szegény kisdedekek.

Kezdetek, s a kinek keblében szív dobog, kinek valaha gyermeke volt, ki anyjára emlékezik, ki gyermekébe első éveit megörzvé, mind támogatni fogja törekvéteket.

Culturbölcsészeti vázlatok.

Írta:
SCHMITT JENŐ.
India.

Az emberi cultura az emberi szellemi működésben gyökerező roppant gazdag alakításban szervesen összefüggő tények egészének tekinthető. Milyenképpen függ már most össze az emberi szellemi teltségnek ezen szerves volta a szerves léttel, a mint azt egyszerű fizikai értelemben felfogjuk, a szerves életműködéséi egyáltalán? Ezen nagy kérdés, bátran mondhatjuk ki, e jelek tudományának alapjaitól kiindulva, megoldható. De itt csak röviden jelezhetjük ezen összefüggésnek főbb vonásait, minthogy a szellemi jelenségek mivelőlának bővebb alaposabb kifejtése csakis philozófiai részletes kidolgozás tárgya lehet. A mi a philozófiai álláspontot illeti, a melyből itt kiindulunk kell, kiemeljük, hogy ezen nagy kérdés csak a lét és jelenség azonosságának szempontjából oldható meg.

A mi az embert a majomtól leginkább megkülönbözteti, az agyvelő-protoplaszmajának — életanyagának, felhárnyomának anyagának — gazdagabb képzékenysége, melynélfogva agyvelőjében egy mindenség utánképe, roppant gazdag változékonyágában kifejtve fejlődhet ki. Az ember agyvelőplasmájának gazdagon elágazó összeköttetésében az érzelmi tények összefüggésének gazdag utánképzése létesülhet. Minthogy az ember a tények sokoldalú összeköttetéseknek sokaságát agyvelőjének intenzív egységes vegyi és vilányos működésében képes volt egységesen áttekinteni, és e szerint saját cselekvéseit célirányosan berendezni, a külső természet, valamint a durva állati erő és korlátolt állati felfogás ellenében túlnyomó ravaszságát érvényre juttathatta.

Az emberi ismeret fejlődésével kifejlődik egyszerűsdim a kölcsönös értekezés magasabb alakja, a jelek, a melyek a nyelvben és írásban találja alkalmazását. A nyelv és írás közös alapja, a mint azt már Faulmann Károly („Illustrirte Geschichte der Schrift“ című kitűnő művében) kimutatta, a tagjeltes (Pantomime), a mely által egyáltalán a maskinonban soketelmű hangok állandóbb határozottságot nyertek. A tagjeltes általi értekezés oly ósrégi, hogy az meg a szerves előroklesben is gyökerezett be az emberben, és meg a nuveit emberben is, gyakran teljesen felesleges, önkénytelen tagjeltesek alakjában találja kifejtését. Ezen egyszerű tagjeltesrel kapcsolatosan fejlődnek ki a csomók és farlagvagyók jelei, a Fetések és Rúnok jelekpei.

Kiemeli még a fenti szerző az emberi példabeszéd sokértelműségét és határozatlanságát ezen jelek és fogalmak képzékenységét, és a következő találó megjegyzést fűzi ide: „A nyelv nem ásvány a melynél kristály kristályhoz nő, hanem a gondolat, — agyvelonk sokszorosan egybefüzdő fonalmának számlénye.“ Mily felfogással utaltatik itt az emberi fogalmi teltségnek az életteni physiologia-alapokkal való összeegyeztetésének szükségére. Ez azonban oly feladat, csak ott válik kivihetővé, a hol a szellemnek eredeti érzelmi alapjára való visszavezetésével megszűnik a physiologia és psychologia eddig összeegyeztethetetlen tartott ellentéte.

Már az állatok is vannak jelei, de ezen jelek, a melyekhez bizonyos visszahatások czéljából reflex-hatások alakjában fűződnek külsőleg bizonyos érzetek és cselekvények — nem utánozzák a jelzett dolgok mielőtt. Ilyen jelek a kiáltások a melyekkel az anyáitól figyelmezteti fiait — a melyekkel a nőstény vagy a kan csalogatják egymást. De az emberi jelek oly jelek, a melyek eredetileg magát a jelzett tárgyat utánképezik és így jelentőségjelző jelek. Így erdekek a hieroglyphák és a rúnok.

Mi által válnak az egyes érzelmi alakzatok, a melyek ezen jelekben fennforognak oly végtelenül képzékeny, változékony, a jelenségek gazdag körét önmagukban egyesítő alakokká? Milyenképpen válik egyáltalán az egyedi szemlélet az emlékezetben és képzékenységben fogalommá? Mi által válnak így az ismeretek egyedi belső uton képzését jelképekké, azaz oly alakokká, a melyek nem pusztán valami egyedit, hanem változatos alakulatok gazdag sokaságát jelezik?

A mi az agyvelőfunktiónak előttünk áll, valóban végtelenül képzékeny érzékes feszítő, mellékül intenzív egységes működésben egyesített összjelensége. Azon véghetetlenül képzékeny anyag, a mely itt szerepel, az agyvelő-protoplasma. Az agyvelő számtalan sejtjeiben nemcsak a külsőleg tapasztalható, az emlékezetben felvett érzelmi képek sokasága, hanem a képzéleti funkciónak a plasson változékonyágánál fogva minden elképzelhető alakzatok gazdag sokaságának egységes szemlélete fejlődik ki. Az agyvelonk száz meg száz millióra rugó sejtjeinek egységes működése számtalan roppant finom összeköttetési fonalak által közvetítetik minden irányban. Az emlékezetben fenntartott plasson-alakulatok egymáshoz, valamint a képzéleti sorok számtalan variatíválál állnak sorozati összeköttetésben, ugy hogy minden egyes alakzat intenzív vegyi rezgése szükségkép más sejtjeiben levő alakzatok gazdagon kifejlett sorozataira megy át. Ezen sorozatok egyforma egységes rezgésében, azok összjelenségeben az egyedi alakzat és az egyedi sajátosság nem tűnhetik többé elő, hanem elmosódnak az összhutatásban, ugy hogy csak a megjegyező sajátosság, egymást megerősítő tények elő. Ez szűri e hasonló minőségű alakzatok egységes sorozati jelenségeit, azok egy sorba való foglalásának vagy a fajfogalomnak sematikus elvont jellegét. Ezen elvont jelleg a sejtjeinek minden oldalról kifejlődő gazdag

összeköttetéseknek létesítésével mindig élesebben és erősebben érvényesíti magát és tetőződik a tisztá elvont gondolkodásban.*)

(Folyt. köv.)

Levelezés.

Zenta, 1882. Decz. 7.

Tekintetes szerkesztő úr!

(VI.) Engedelmező bator vagyok Mikosevics József, Zenta város ügyészenék ígért visszoutlatásra megjelenni; méltóztassék a t szerkesztő úr nekem megbocsájtani, ha kijelentem, hogy a találkozás oly egyénnel fölötte kellemetlen és hogy ennek dacára azt mégis és épen b lapjában tartom meg, oka az, hogy a mindenható ügyész, a „reticentis“ a közgyűk vezetését teljesen magához ragadta a a nélkül, hogy szereplére magát érdemessé tette, vagy annak önzetlen megoldására kívánt kellettek benne megvolnának, másrészt az a készség, mellyel szerkesztő úr tért nyit az ilyen hivatalonk üzemlének ostarozására.

A polgármester gyengésege miatt a vezérszerrep a mindenható ügyészenek, a „reticentis“nek kezeibe menven át, viselte olyan, s a közgyűléseken úgy beszél, mintha azon elvekkel lépett volna világba, s mint annak profetája küzdött volna mindig, melyeket kész volna most az ellenzékkel „dorog“-gal (a közgyűlésben mondott szava) is beiktatni, pedig rövid szereplése dacára már arcot és vonalát változtatott.

Lássuk csak hol kezdte.

A járásper megindításakor minden népboldogítóknak, ki véres szájjal Ikovits Márkó korecsmájába sürin betekintett, iránnyó eszmadikkal „bruder“-t ivott, tivornyáozott és hazudott bizvást, számíthatott az utcai eszeselőknél öleső dícsőségre.

Mikosevics József a helyzetet átlátván, az „ördög lyuk“-nak címeres törzsvendége, később pedig a járást nem osztó pártnak jelentékeny tagjává lett, mely minőségben egy lapot alapítván, az nagy Zenta város legcifrabb boldongómbaink rakodó helye és általa, valamint eszmadia barátainak — kiknek teljes meghódításában a régi nap-tárakból kiszedett cikkek jelentékeny részt vettek — kegyelméből Szabó László mellett alárendelt szerepben védo ügyvéd lett.

A jövő ekképen biztosítva lévén, az ügyvéd úr henegett, fenyegetett és nem tagadhatván meg származását, vele született kocsis modorral az ispanról a következő bagózi vezéreket írja: . . .

„Az alispán a kaszárnya alapnak más célra leendő fordítása tárgyában hozza menesztett küldöttséget úgy fogadta, mint valami fiakeregyesületi elnök.“ . . . Más helyen: . . . Annak a mihaszna megyei állandó választmányának most hízzák a par-

*) A plasson-funktiónak sorozati rezgéséről szolo tan, a mely szerző philozófiai stílusjának alkátrése, bővebb kifejtését találja a „Magyar philozófiai szemle“ legközelebbi számban. A ki szerző bölcsészetenek alapjai iránt közelebbi érdeklődik, lassza nyugvára a fenti Budapeston megjelenő tudományos folyóirat „Léte és fejlődés“ 5. számú füzetében a „Bölcsészeti problémája“ című értekezést.

lódtnak tényleg a józan gondolkodástól, s a diák-féltelenség legdurvább, legbizarrabb, legmegrovandóbb eszmájut öztük.

Egy pl. alakítottunk egy „drasztikus kör“-t. Mi volt ennek a czéja? Minél több eszt, utalatos s szeméremertő dolgokat könténye vagy prózában összehardunk. Pályájukat tüzték ki — 9-10 percet jutalomdíjjal annak, a ki valami trivialis temat amogy magyar-miskasan kidolgoz. Borzong a hatam, ha rágondolok ezekre az irodák. Gutaites keríngtet, ha eszembe jut, hogy e pályadíjakat mindig én nyertem el. Percszeltek megkoszozott műveimet egy lelkes tagja a „drasztikus kör“-nek, különben emiatt enis tanuló (szívesz lett belőle) ei is szavnaita Budapestben bizonyára illo helyen, s így az en dícsősegeim (takarja el az ido legdurvább pokróczjával) meg a foverasos is elhatolt. Mindössze nyolczan voltak. Dúszé és virága, színe és java a szabadiak gimnazium 8-ad osztályának. Közöttük a legrosszabb diák én voltam. Soha se tudtam feladatomat, a mit pedig nem azért jegeztem an meg, mintha valami nagy virtusnak tántam, hanem csak az igazság kevoeirt. Bocssam meg T — a tanarom, ez biz en gorogni meg oivamsi se igen tudtam. O is jászvira ember volt, a ki inkább tartott eloadat Szlakesper-től meg Arany Jánosról, (két levelet költötte, mics is rozg guszus) mint Xenophon Anabaszáról, vagy Homer Hiaaszáról, a mi pedig kötelezesse lett volna. Denogy hanyom neki szemere, hiszen na nem így tesz van, oytal két bukónak, hogy egy határozt szeker se huz ki a tertibiort! Isten adja érte De ad rem! Maju egy más alkalommal tanárainkai fogok megemerkelni egyenként, akkor oróla is többeit.

Jó „bátya“ tanarunk egyszer délutáni 3 órakor

valahová sebtiben elhivatott, pedig nálunk volt órája Vártuk 5 percig kevesebb zajjal, mint 5 perc után. Megértettük hogy már most elkélik. A kouskolársók közt volt egy szép, sugártermetű ifju, ritka szép Rafael-lejzel. Széles mell, impozans magatartás, tázes tekintet s mindelhez az a tulajdonság, hogy roppant „lányok boldogja“ volt. Ót hizon nem is igen számítottuk a rendez tanuló közé. Jött a mikor neki tetszett. Tele volt az ó abszutiával az osztálykönyv! Ah, a hol engem is megrova tudal majdan az utókor! Jó, hogy azt is be nem írták, hogy ki is utasítottak . . . Azt már nagyon szégyenlelém!

A mi kedves Belánk, — mert így hívták a deli titus (buzsár lett belőle, most már bizonyosan tisztelbeli káplár) látván, hogy a „bátya“ csak nem jó, egy igen originalis ötlettel állt elő.

Táncozlunk egy „guadrille“-t!

Harsány kacajjal, „vivat“ kiáltással fogadtattak az indítvány. Egy guadrille az iskolában a padok között, a tábla mögött, az asztalon! Ez tetszett nekünk! Ó volt a rendező. A ki „nő“ volt, az fehér kendőt kötött a karpjára, hogy megismerjük. Neki is forgunk feladatunknak! Összeállunk, sorakoztunk négyen itt, négyen ott. Bela barátunk fityűlte a négyest. Ment istenesen! Ha e pillanatban valaki végigtekintethetett volna a 8 gimnaziumi osztályon, s látta volna 1-től egész a 7-ig a tanulás mesterségét, fenn a eszcuponon pedig ezt a mulatságot, no az épületes tanuságot vonhatott volna le abból.

Az 5 figura csak megjárta, de hát a 6-ik, a boyndalmás!

Föl a padokra, le a padokról, föl az asztalra, le

az asztalról, körül a táblát össze-visza, és ez még mind nem volt elég. A vakmerőségben odáig ment rendezőnk, hogy kinyitva az ajtót végre vezetett bennünket a hosszú folyosón, fityűlte a négyes 6-ik fiurája dallamát. Ha meghallotta volna valamelyik tanár, s kilépett volna! Milyen rejtetes konferencia szarmazott volna abból! Hányat csaptak volna ki közülünk?

Mit törődünk mindezzel?

Meg volt a „grand hecz“ s ez kellett nekünk! Mikor azután végig jartuk a folyosót, visszavezetett rendezőnk a toromba, a hol egyszerre csak eszárdat kezdett fityűlni. Mint a forogszél úgy penderültek hirtelen tancza, s jartuk oly vadul, oly dülösen, mintha csak Oberon síjait hallanók. A vad indiansok nem üvöltenek, oly eszeveszetten, mint mi fektelen jókedvünkben.

Közepette a vad zsvaj, úgrandzás, lábodobogás sikolyozás, újrásának egyszerre csak megnyílt az ajtó, s elöttünk áll elképedve a bámulat- s haragot a mi jó „bátya“ tanarunk. Az ijedelen legyokereztve tartotta lábainkat s úgy állottunk még tanczpozitónában egy ideig, míelen csak észre tette, lesülött szemekkel, piluló orczával sompolygott helyünkre. A por akkora volt, hogy a „bátya“ be se jöhetett.

Csak állt és bámult. Végre tisztába jött a helyzettel, s tartott nekünk következő épületes díkdziót:

„Haszszontalanok! Bognek már a szamarak, mert jo ido van ideikim! No! S még maga is édos fiam, hiszen maga oly szamar, de oly szamar, hogy ha kiallitom a táblához úgy banul, mint borj az új kapura. Hat maga édos fiam, maga t—s! Hat még maga is bog. No de várjn édos fiam, jón az érvetési, úgy megbuktatom, hogy egy hatókros szeker se huzza ki. Vad szamarak

lamenteiben a halálharangot" . . . és így folyt a korcsmai láma és ölközések az utcáról fölszedett csészekkel mindaddig, míg a zavarosban valahogy ügyészek becsémpésztették.

Hát ez a Mikosevics a közszeretben állott alispán később hódoló tisztelettel üdvözölte, most legkezségebb szolgálja annak a „műhaszn” általános választmányának, előtte a porban észűzva vezekel és könyörög a multban ejtett sérelmek feledésért. A varmegye búcsomatlan ravaszsgal kieszközölve, a halálatlan veréb most felújítja a feeskészket, mely nélkül soha számba sem jön, elleve for a saját pártjának, mire a közgyűlés azaz választói, hogy megszavazta méltatlan közegét (egyhangúlag) a bizalmatlanságot s azt jogkönyvtől megörökítette okulásul az utókorinak.

A bagaria bíróval bevont ar azonban mindez számba nem veszi, hanem vonalt változtatva átstep az ellentáborhoz, mely az árulás folytán megengedett pártot megbuktatja s így sikerül neki a járáspárt teljesen magához vonni, melyet hogy mily eredményvel fejezett be közöndösü dolog, s arra csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy azóta szép nagy háza, 40 kor. láné földje és sok pénze van ennek az önzetlen Mikosevicsnek.

Nos hat ez a „rettenetes” most túldóladról szítja előbbi pártját, üdözi lelke barátait s mindenké Gombos Gábor pártjával és firmája alatt.

Vajjon Gombos Gábor és pártja magát, vagy őt tisztelte-e meg jobban, hogy befogadta?

Denique Mikosevics József nagy ember, fenyegét, osztogatja a kegyeket, parancsokat, kinevez tisztviseleket, vagy ha tetszik buktatja őket, megyei vagy minisiteri rendeletre számba nem veszi, a közgyűléseken mindenkiné szavába vág, diktál s a közgyűlésnek magának is megtagadja az engedelmességét.

Folyó hó 15-én a közgyűlés egyhangúlag azt kívánja, hogy a gymnásium érdekében teendő fölterjesztést egy kiállításal Mikosevics mint a város ügyésze vegye föl; hát bizon megesett a közgyűléssel az a szegény, hogy a „rettenetes” kijelentette: hogy biz ő nem megy, mert akkor beteg lesz! Egy zentai prókator, ki elég baiga volt eddig azt hinni, hogy közigazgatási ügyekben a minisiterium a legmagasabb fórum, hivatkozva a minisiterium sürgetésére, kérte egy ügynek elintézését; a „rettenetes”-ekként igazította ki a prókator törvényismeretét: „majd ha Bismarck is megszüreti, — elintézem.” No ha egy hatóságunk alantas közege adott valaha ily arcaztalan választ, vagy legfelsőbb rendelettel szemben egy tisztviselő valaha így mert volna nyilatkozni, akkor nevezzenek . . . Mikosevicsnak ilyen dolgok csak Zentán esbűnek meg, hol a polgármester azok hallatára első feladatának tekintti . . . mosolyogói.

Ez a Mikosevics, ki soha sem tagadta meg multját, a zsidóknak is meghalálta támogatásukat, csuánát; zsidókérdést, betitkálta a tollpiárczót egy hivatalnok, ki ezen utókezdés ellen rekursust mert készíteni, a tanács (?) által fegyelmi vizsgálat alá vonatott, (nos hát van a kukacznak törvényismerete, akorom mondani . . . emlékező tehetsége) a zsidókat uton-utfélen ledorongolja, sértegeti, fe-

nyegeti, tökéletesen meggyözve a polgármestert arról, hogy ez a leghelyesebb mód, mellyel a zsidókat rettegésben és így a pártunk megtartani lehet.

Vajjon gondol-e az ügyész ur arra, hogy most ilyen politika nem tarthatja magát sokáig és a „megaj” közel van?

Emlékdéjk az elmondottak fölött addig is, míg érdekesebb adatokkal fogjuk „önzetlen” működését és egyéb csinijait — ha kell, még szélesebb körben is ismertetni.

Még lesz szerencsénk ügyész ur!

A „Zentai Hradó” f. évi november hó 23-iki számában a közgyűlésről hosszabb közleményt hoz, melyen elejtőt végül azzal igyekszik tetszetsé tenni, hogy azon képviselöket, kik ninesenek ama szerencsés helyzetben, hogy a tiszti ügyész ur közösi politikáját feltételül helyesleljk — megtámadja, s egyes tárgyaknál történt felszólalásukat „ellenzék szagu”-nak kereszteli.

Ha a tisztelet tudósító ur kimutatja egyik-másik „ellenzék szagu” felszólalásnak helytelenségét, hát akkor szivesen meghajlunk előtte, elismerjük, hogy mint hírlapíró feladatának tudatában van s ehhezük neki még azt is, ha az ellenzék „bukott párt”-nak nyúlja; de azt már sehogy sem tarthatjuk az észtertséggel meggyöztethetőnek, ha minden más véleményétől irtözva, Mikosevics ur nézetét tartja a leghelyesebbnek, s azt, kinek ezzel ellenkező elve, vagy véleménye van, s hozzá bátorsága sem hiányzik elvérté küzdeni, vagy véleményét annak helyén elmondani — minden tárgyilagosság nélkül, „bukott párt”-nak s isten tudja még mi mindennek nem nevezi, már ez lehet a t. tudósító ur véleménye szerint „elviszárlásdár”, de nem tehetünk róla, ha nem vagyunk a t. tudósító ural egy véleményen s eljárását elítéljük; valamint nem tartan a t. tudósító ur sem okos dolognak azt, hogy az ellenzék a „Zentai Hradó”-t, mert az Mikosevics ural solidaritásban áll, s törekvésit hirdeti, csupa elvi szilárdágból nem venné a kezébe.

Nem szabad olyan elfogultnak lenni t. tudósító ur, s tiszteletli kell a más véleményét is, melyet — ha nem osztunk, igyekszünk annak tarthatóságát érvekkel kimutatni.

A zentai postahivatal államiává fog átalakítani, a polgármester már talált is az új postahivatal számára alkalmas helyiséget . . . Mikosevics József hazában.

S z i n h á z.

F. hó 6-án, szerdán „A Koldusok” című Brachvogel ismert színműve adott elő. Fölötte rossz néven veszték Saghynét, hogy Margit néb szerepét magára vállalta. Gondolkelt volna az esztétikára, mely jelen körülmények között neki meg nem engedti, hogy színpadra lépjen. Jól vagy rosszul játszott-e, azt ily körülmények között meg sem ítélték Berkli (Bergen Pál) szerepében ismét abban a hibában szenvedett, hogy ugyanaz volt, a más szerepében is. Makk ruházat, mozdulat, s mindez, a mi az egyenlős sokféle variatíót fölmutat, tehetségében nem igen értékesíti magát. Az ézés, a hev, a szavalás szabotossága, a hanghordozás kímérsége, a fölleges imponáló volta mind régen elismert tulajdonságait leplezik. De a jó színesítő mindig jobbat várnék. Végze nagy hibáknak tartjuk, ha az idő illúzióját egy színes szavára meg, hogy évek jösszu során át, sokféle körülmények között csak egy szörke kabátban jelenik meg. Ezt Bodor Etelnek megfoghatatnók, a ki szinten e hibába esett, de Berknék talán nem. A előadás összhátása kielégítő volt.

F. hó 8-án, pénteken „Nona léány” regény után dramatizálta: Zoldi Márton.

Hába, a dramatizált regények csak bajjal sikerülnek. A „Nona léány” is csak olyan gyarló portek, mint valamennyi regényből gyártott színmű. Hozzá meg maga a regény se igen illik a mi társadalmi fogalmainkhoz. Ahhoz pedig egyáltalán nem akorjuk a mi színházi publikumunkat szoktatni, hogy scurrilis trivitatásokkal molattassák Színgazgatóink czuttal másodsziben annak ki illóstrált színlapot. Mire való az ugyan? Beiklám vajjon? Ha ez hat közönségünkre, bizony akor szomorú dolog. Effélek tán csak falni tudnak imponálni. A józan zombori közönség pedig serte erre megált magát. Ne tegyek többet. Egyébként a darab tett ház előtt adatot, s jól ment. A rettenetes társadalmi problémákkal csak nehezkösen megközörözött színmű itt-ott hatást is aratott. Ez azonban derek szereplőnek köszönhető, kik czuttal kivétel nélkül megalkották helyüket. Különösen megnyerte a közönség tetszését Berkli most egészen kifogástalan szep alakítása Rajah indás herceg szerepében. De az elismerés koszoruját Kolozarvanyé Karola (André) tizhette fejére valóban érzelmi, oadódo játékaeri. Tarján Erzsébet (Nana) egészen az volt, a mit benne talán kívántunk. Tapsokat aratott s nem egészen érdemelte beát Dobó (Trecó), Nyiregyházi pompásan emléke „Mártha” egy részletet, s Nyivali Irma a „Fust” opera egy aránytalán méltan vissk ki a zajos partok. Enkelte Halny Etel Huber Karolytól „Vallozatosk” czimen egy áriát, mely szinten tapsokat aratott. Tisztai (Lucien) nagyon ügyetlenkedett.

A közönség érdekében felhívjuk az igazató urakat, sziveskedjenek a színház előcsokráknak újított előadás után folyhatatni, hogy a tolongás — mint eddig — oly nagy ne legyen. Mert ebiolt esetleg baj is származhatik.

Zombor sz. kir. város törvényhatósága f. hó 6-án és 7-én közgyűlést tartott, melynek tárgysorozata a következő volt: A legutóbb adott tisztelet névjegyzéke. Költ-ségjegyzék. Az 1881. évi városi házépítéstartászársámdása. Jöve évi városi költségvetés. Ennek tárgyalása folyamán a világtás kérdésénél polgármester ur meg-bíztatott, hogy két bizottsági taggal Szegeden a villany-világítási kísérleten jelen legyen s erről jelentést te-gyen. Ugyancsak a költségvetés tárgyalása közben ha-tározottat el a városi földkeken a vadászati jog hérbé-adására. Két elhalálozott bizottsági tag helyébe jölyő hó 28-ára új választás rendeltetett el. Tárlyaltatott a vá-rosi közevati alapnak költségvetése. Ellátározottat az utezákon való lövöldözéseknek beszüntetésére vonatkozó szabályzat közhírré tételre s fölterjesztése. Az italmérséji jog behódolására vonatkozó árverések tárgyaitak. A közevati s helypénzszedési jogra néve az határozat-tot, hogy miután árverés utján a kívánt ár el nem érte-tett, házlag fog egy választmány által kezeltetni A Falcione-féle ösztöndíjat Schick Emil 37 szavazattal Decker 15 szavazata ellenében és Tiefenbach Antal egyhangulag nyerte el. Több kisebb jelentőségi ügy le-tárgyalása után a közgyűlés beazótott. Az egyes tétélek körül fölmerült viták érdemelőt meg megelekedezük.

Schön Adolf könyv és papírkereskedő helyben jo-gyelt váltott e napokban Weinfeld Paula kisasszonnyal Budapesten.

Színházi műsor. Vasárnap: Viola. Hétfő Rang és Mőd másodszor. Kedd: Szep Galathae, Szerelmi va-rázslat Nyiregyházi jávára. Szerda: Czifra nyo-morosság. Csotortok: A hameli patkányfogó csizor. Szombat: Dolyka új operette elősor.

Chanuka-estély. Kólm Ferenc vendégös (ezölt: Goldmann) f. hó 11-én Hercezenberger Sándor zenekara közreműködése mellett táncmulatsággal egybekötött „chanuka-estély”-t rendez. Kezlete 7 orakor.

A december szepén köszöntött be, de úgy látszik megfogta a dicsejét. Hideg, fagyos nap, havazás helyett folyton lies pecos, esős idők járnak, melyek semmi esetre se lehetnek az egészség hasznára. Egy vidéki hí-reportere is ezt újságolja, s szörakozottságában, mint valami tendori mulatság megörövése mellé az is odaig-tatja: „tyors orvoslást kérünk!”

Az első jutalomjáték. F. hó 12-én, kedden lesz az első jutalomjáték színházunkban és pedig Nyiregyházy Vilmos kitűnő s már is kedvelt tenoristának. Ez alkalommal „Szep Galathae” Soppelt, s „Szerelmi varázslat” Müllertől fog színterülni. Az első jutalomjáték s föleg a jutalmazandó jó neve s tehetsége bizonyára sikert fog aratni, a mit mi az összes jutalomjátékokra néve öljánatónak tartunk.

Dr. Süss Ignác forábbi úrtól következő igen ér-dekes mű jelent meg: „A zsidó házassági Jog, tekintet-tel hazai törvényeinkre.”

A Szabadkai főgymnáziumban most nem kevesebb mint negy tanári állomás van üresedésben. Dr. Fischer Lajos távozása folytán üresedésbe jött a magyar nyelv és íródalom, Chobot Ferenc elhalálása következtében a természettan és mennyiségtan, Heveda Mátyásnak igazgatóvá történt megválasztása által pedig klasziki-ai nyelvek tanúszeke. Azonkívül egy párhuzamos I. osztály fölállításával egy negyedik tanári állásra is pályázat fog hirdettetni.

Veltük a meghívást, a kulai kised-övada egyesü-let nő elnöksége által, a kulai hölygek közreműködésé mellett az övoda jávára, Kulán, folyó évi december hó 16-án, a kaszinó helyiségében rendezendő 20 kraj. közönsérorára melyet táncz fog követni. Annak fölelő-sírói olvasónak értesíteni fogjuk.

Az első vonat az új vasutlat f. hó 6-án délelőt 10 óra 20 p. indult Szabakáról Budapest felé. A Bu-dapest-Szabadka közti vonalrés megújítása czuttal szem-meltele ünnepelességgel sem volt összekötve, s a pály-audvaron sem mutatta semmi, hogy a város közigazdasági életében új aera köszöntött be. Az esemény (mert az új vasút átadása a forgalomnak; mindenesetre esemény) csak kisszámú kívánsói közönséget esalt ki az induló-házhoz.

KÜLÖNFÉLÉK.

A mesterségek befolyása az egészségre. Egy né-met tudós több éven át vizsgálatokat tett az egyes kö-zönségek egészségi állapota körül, s úgy találta, hogy leghelyesebb emberek a pékek mérsárolók, ezek után következnek az aranyművesek, kiket soha sem bínt a hidegláz, vérhás és közsvény. Az ascok között legto-bb mellhárgyulladás jön elő. A szakok nagy hájalmal bírhak az aszkórra, de legto-bb aszkoros van a könyv-műdolgosok között. A kovácsok igen hajlandók a hideg-velésre, a bogornok a tagszagatásra, a fazekasok a kolikára. A vargák és eszindák között is sokaz egész-ségtelen.

Nyolcszáz dajka. Moszkvában most sokat beszél-nek a letelezható ügyekről, mert annak pénztárolnak, Mellézetekty 307,000 rubel elsőkkasztásáért előlérték. Biz ez elég tekintélyes összeg, de arányban áll az inté-zetet nagyzenítésével, mely bizonyára pártalan a vi-lágban. Evinként 800 gyernek kerül elő. A csesemét lajstromozták, megmosdatják, megmérlik, megkeresztelik, beoltják, azután elevátoron a felső etage-ra ex-pedálnák és itt átadják 800 dajka körül az egyiknek. Képzhető mennyi pénz emész fel ez az intézet, ha csak dajka van 800.

Szgyeljek magukat 8-ad osztálybeliek létkre! No meg-álljanak! Majd megkeresük még ezt! Tudom istenem meg-e a halálos ágyukon is megenlegetik. No!

S ezzel belepett.

„Hát álljon ki oda Píropöcsy fiam, hadd lám mit tud! Hát fejtsd meg neköm ezt az egyenletet! — No lássa, hogy semmit se tud. De bögni, zugi azt tudja. — Ne zugjanak maguk ott, mert úgy kidobatom magukat, hogy lábú, se éri a küszöböt. No jelen helyére; Számár! Hát Géza fiam jöjjen magat” Stb., stb.

Igy végződött a mulatság. „Batyá” tanárunk más-nap elefédte az egészét s megint jó ember lett. Dehogy buktatott volna meg egyet is közülnök.

Erettségi után pedig közénk jött a mulatságunkba, mert hát az erettségit more patrio banquette-ettel ün-nepeltük meg, s ott egyikünk-másikunkat meg-meg-ölelte, meg-megcsókolta, örömtöl ragyogó orczával mon-dogatta:

„Édös fiam, ugy-e hogy mindig mondtam, hogy semmit se tudnak, de azért mindig gondoltam, hogy tud-nak valamit!”

Ez volt a szerencsénk. Megfordítva baj lett volna belőle.

Isten éteszen edes „batyánk” még száz esztendőig s meg ne haragudjál, hogy irántad szeretetből megénekelt a legrosszabb diákok —

Píropöcsy.

A boszuálló Jehova.

(Élbeszélés.)

Irtá: Bányai Géza.

(Folytatás.)

A kükkülösségi lumen: Kocsárdi Andor; másfélben pedig a Karathán titkára, egy nem idékerült, általános kedvelt fiatalember, különösen a Karathayné előtt, mióta azt vette észre, hogy Aranka szivesen tekintget lóva a nem túl fiatal emberre s az is vissza a lánykára. Nosza hát Karathayné, jó mamámódjára azonban megkezdte anyai terevet szövegetni. A nu eszes, jó családiból való, nem is épen szegény; mi kell több? Hátha még majd pár lehetne a kettoid.

„Csak ne volna olyan nyers, olyan sértő modoru, különösen szegény Paulán irányában — mondogatá néha a jó anya. — Alig szólhat egyet is, hogy azonban vissza ne vágjon, kíméletlenül, néha gorombán is. De hát mit csináljak? Szólni nem merek, nehogy megsértem s aztán még az én jó Mózsám is megnehezítse rám. — Különben hagyjuk, a langeszdek mind ilyen nyers modoruk.” No persze hogy lángesz. Az hát. Lám, az Aranka születésnapjára is milyen szép verset írt: a sorok első betűiből az olvasható ki, hogy: „Eljen Karathay Aranka.” S erre aztán a jó mama látva, hogy Arankanak milyen nagy örömet okozott ez a vers, nem kímélve fájós szemét, sirt örömben.

Kocsárdi is aztán, mikor látta, hogy a kis lánykát mennyire tetszenek, a miket ő ír: fogta magát s jól elárassza a lánykát langeszdek mindenféle termékeivel: vers, próza, szünu, beszély, vig, szomorú, tarka-barka csoportban egyre váltakoztak s ezek aztán bubáogó olvasmányai voltak Arankanak, mikor a tavaszúti alkonyoknál sétálgattak a kert kanyarog utain: Paula, Aranka meg Kocsárdi. Aranka ugy elémúlt olvasmányai, hogy észre se vette észre soha Aranka elmaradását, oly énkén vitatkoztak egymással s a vita csak akkor nemült el, mikor egytve kerültek mindharman; (vajjon miről vitatkoztak, miről beszélgettek? Paula ilyenkor meghődolt az ellenfél langeszde elő s egykedvűleg turte tovább is, néha már élczet.)

S ezek a maró élczet úgy fájtak — Arankanak. Ha ilyenkor tudott volna olvasni Kocsárdi a lányka szeméből, ezt olvashatta volna:

„Ha te olyan nagyon szeretnél, a magyán én szeretlek téged, nem bírnál így az én jó testvéremmel. S ez így folyt tovább; az idő telt, Paula már csaknem egy félve, hogy nem látta volégenyt. Eközben pedig a levelek Pest és Küküllösség között jöttek-men-tek, keresztektek, megelezték egymást mint a hogy szerelmes levelekhez illik. Zádoki a tudori vizsát is letette már s legutóbbi leveleiben azzal az örvéndetes hírrel lepte meg menyasszonyát, hogy nemskóra elközletheti már a perlekedést ügyfeivel, no meg a kis feleséggel. Oh hogy várta erre a kedélyes levele a választ, — virághervadáskor, lombnak hullásakor; — és az nem is sokáig várattot magára.

De mi az Isten csudája ez? A levél neki szól és mégse neki szól. Szerelmes levél és mégis, a Zádoki szive majd megszakad tőle. Kétszer-háromszor vezüfította már, de amál nagyobb a homály, annál kinzóbb a sejtelen; utóhára már olvasni sem tudja, a betűk örült tánczot járnak szeméi előtt s csak akkor veszi észre, hogy könyveit nem tudja olvasni.

Szegény fiu, nem értheted te ezt a levelet, olyan homályos, vagy nagyon is világos. Halld csak a mit a menyasszony ír: „Eh aogyalom! En ördögöm!” — Ördögöd én? Mi ez? — Tegnap megint nagyon rossz voltál hozzám” . . . — Rossz voltam én, hozzád? Hisz azt írtam, hogy sietek érte.

„ . . . pedig, oh jaj, én már elkárhoztam miattad.” — Elkárhoztal miattam? . . . Továb bővebb! — Kérte az én üdvösségem s te megteremtetted számomra a poklot: megcsaltam érte a föld legjobb emberét.”

— Tovább, mégis csak tovább! — líhegé Zádoki. „Mi lesz ennek a vége? Gyujts világot agyamban, mely ég, lüktet, mintha fejemet szétakarna repeszteni. Mondd, oh szőlj, mit tegyek? hisz vezetsz, vonszolsz, mint egy álomjárót. Haragszol rám, hogy irok neki, de azt mondani nem mered, hogy szakítsak vele s aztán hűg, kíméletlen vagy. Ez nem jól van így; így mindkettőnek élete pokol. De hát mit is akarsz velem? . . . Ah jönnek . . .”

S itt a levél meg van szakítva, de tartalma tovább is ott züg Zádoki lelkében és e zúgas szönya történet mond, melynek vége — — de megállj szerencsétlen, megállj! felelted-e már a mit az ősz apa beszélt. Meg-

állj! Talán visszasszongának még lelkeiben ama szavak, mint a hosszas visszhangu meunydörgés. . . . Zádoki siet félbe hagy mindent s a legközelebbi vonattal fut, rohan Küküllösségre s halottbálványan betámolyog Karathayekhoz. Csak Paula van hóm. Ó is balálsápadt; van rá oka: épen na tudta meg, hogy miokor ama levél folytatásának megzavarták, lízas öntudatlan-ságában megcsorélt a két levelet.

Írtatózat érzés szállta meg, mikor megpillantá volégenyt. És percében mintha e világ fordult volna ki sarkából. Lelkőben az írtatózat harez beveződött, utott a válság órája, mint vagy betekelőnek szögött; bunének énké tudatára csak most ébredett. A teljes átvalózásra sokszor egy pillanát is elég.

Zádoki kézen fogta a lányt, bevezeté ama boldog órákat látott szobácskába, elővette a levelet s rezeketo, fúdkódo hangon kérde:

Kisasszony! kihez írta ezt? (Folyt. köv.)

NYILTTER.

Van szerencsem a n. é. közönség beces tudomására juttatni, hogy még igen rövid ideig tartózkodván e város vendégszerető körében, fölkerem mindazon t. látogatóimat, kik fényképészeti fölvetéseket megígérték, engem minél előbb meglátogatni, valamint a n. é. közönséget is tisztelttel felhívom, hogy műtermemet e rövid idő alatt minél nagyobb számban látogassa

Kiváló tisztelettel

Zombor, 1882. évi december 9-én

DOKTOR A.

akad. festő,

ezelőtt: Borsos-Doktor

m. kir. udv. fényképész.

Lakásom: Apatin-ut 11. sz.

Felelés szerkesztő:

MÜLLER GYULA.

Kiadók és lapulajdonosok:

Nadasch, Muzsik és Partlics.

HIRBETÉSEK.

Alkalmos

karácsonyi és ujévi

ajándékul

ajánlja

KELLNER MÁRTON

látészerez Zomborban, fútozza Falczione-fele ház, Falczione Gusztav ur úzleie mellett.

Nagy választéku újjonnan érkezett, minden kigondolható szerkezetben

hadi-látcsőveit

használhatók:

színházban, mezőn és tengeren, továbbá

színházi látcsővek

(Operngucker)

górosővek, lupe-k, nagyító lúkrók, schwaiczai rajzszerek, kipróbált Aneroid légmérők (Barometer) ugyszintén szoba-ablaki-, fűrdő- és folyadék-hévmérők s egyáltalában nagy választék e szakmába vagy tárgyakkban, u. m.: szemüvegek, orrszipetők, lorgnettek hegyi-, jegecz- és crom-üvegből, füstölt, szürke üvegek, focussai, beteg és fénykaprazó szemek számará.

Egyszersmind tudatom a n. é. közönséggel, hogy egy szemérvél (Optometer) rendelkezem, mely műszerrel azon kelemes helyzetben vagyók minden vevő szemének látképességét pontosan meghatározni, e szerint tolem minden vevő szemének látképességét mért üveget kap.

Kiváló tisztelettel **Kellner Márton**

látészerez.

8-6 Mindenféle jeltűkésai, melyek szakmájába vágnak, előfogadok

Asztali borok

Darózi, Magyarádi, Diószegi, Neszmélyi, Budai, Szegszárdi, Villányi stb.

Pecsenye borok

Riesling, Bakator, Somlói, Szomorodni, Egri, Visontai, Menedi, Kadarka stb.

Aszú borok

Tokaji, Ruszti, Menedi, Egri, Muscat, Lunel stb. stb.

Bordeauxi borok

Medoc, St-Julien, Margaux, Cat. Larose, Cat. Lafite, Cat. Yquem stb. stb.

Spanyol borok

Sherry, Malaga, Madeira, Xeres, Port, Marsala, Refosco de Pirano, Lacrimae Christi stb. stb.

Francia pezsgők

Veuve Cliquot, L. Róderer, Heidsieck, Jules Mumm, Pommery & Greno, G. Gilbert stb.

Különlegességek

Graf Karacsony Gyula, Graf Karolyi Gyula, Baró Kemény István, Albrecht tábornag, Gónczy Pál Az éri, pincze-egyetlen és más jeles termelők pinczéiből.

Külföldi likörök

Benedictini, Chartreuse, Fockink-fele likörök, Cherry, Brandy és Cordial, Allasch, Maraschino, Creme de Cacao et Vanille, Anisette, Curacao, Café stb.

Magyar pezsgők

Chateau Petheo, Kincsem, Gladiateur, Neimzei, Carte blanche, Cremant Rose stb. stb.

Tea, Rum, Cognac, Tea sütemeny, Szeremi szilvaszesz

stb. stb. kaphatók, valódiságerit kezesség mellett

DETSINYI és RÓNAI borkereskedőknél

Budapestben, Dorottya-utca 14. sz.

Videki megrendések gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Részletes árjegyzékkel kívánatra bérmentve szolgálunk.

Merino Fimisch alsó ingek és nadrágok.

Müller Nándor

uri-kalap s divat-üzlete Zomborban

10-4

fő-utca, Millassevits-fele házban.

Nagy választékban URI- és GYERMEK-KALAP. Férfi fehér és tarka ingek. Nyakkendők, kezélok, gallérok, selyem- és vászon-zsebkendők, harisnyák stb.	Nagy választéku férfi selyem esernyők s napernyők. Séta-pánczák, pénz-, dohány- és szivar-tárcsák, szivar-szipkák, illatszerek, s mindon e férfi szükséglethez tartozó divat-czikkék
--	--

Nagy választéku karácsonyi és ujévi ajándék-tárgyak.

Téli alsó ingek valódi selyemből.

Téli harisnyák. — Oxfort ingek.

Legfinomabb téli bélelt kesztyvek.